

کرامت زن در قرآن

مؤلف

دکتر سید ابوالفضل موسوی زاده

۱۳۹۶

www.ketab.ir

سرشناسه	:	موسوی زاده، سید ابوالفضل، ۱۳۵۰ -
عنوان و نام پدیدآور	:	کرامت زن در قرآن/مؤلف سید ابوالفضل موسوی زاده.
مشخصات نشر	:	کرمانشاه: دانشگاه صنعتی کرمانشاه، انتشارات، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	:	ح، ۱۷۴ صفحه.
شابک	:	978-600-96084-6-1
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	زنان در قرآن
موضوع	:	Women in the Qur'an
موضوع	:	زنان در اسلام
موضوع	:	Women in Islam
شناسه افورده	:	دانشگاه صنعتی کرمانشاه
رده بندی کتبخانه	:	BP۱۰۴ / ۹م۸ ۱۳۹۶
رده بندی دیویی	:	۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی لی	:	۵۰۳۶۴۹۳

شناسنامه کتاب:

عنوان کتاب: کرامت زن در قرآن

مؤلف: سید ابوالفضل موسوی زاده

ناشر: انتشارات دانشگاه صنعتی کرمانشاه

طراح جلد: عباس قدردان

چاپخانه: نوروزی

تاریخ و نوبت چاپ: ۱۳۹۶-اول

شمارگان: ۵۰۰ جلد

قطع: وزیری

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۱-۶-۹۶۰۸۴-۶۰۰-۹۷۸-978-600-96084-6-1

کرمانشاه، بزرگراه امام خمینی، معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه صنعتی کرمانشاه

نمابر: ۰۸۳۳۸۳۰۵۰۰۶

تلفن: ۰۸۳۳۸۳۰۵۰۰۰-۵

کد پستی: ۶۷۱۵۶۸۵۴۲۰

ایمیل: info@kut.ac.ir

سایت: www.kut.ac.ir

دانشگاه صنعتی کرمانشاه

پیش گفتار

«زن» نیمی از پیکره اجتماع انسانی است. شخصیت، کرامت، رفتار، فرهنگ و اندیشه او بدون شک در شکل گیری جامعه انسانی نقش مهمی را ایفا می کند. در طول تاریخ بشر «وجود زن» شأن و کرامت و شخصیت اش و حدود اختیارات او در زندگی بشری، و ارتباط و پیوند او با مرد و جایگاه او در مقایسه و ارزیابی اش با او، همواره مورد بحث و گفتگو بوده است، در بستر فرهنگ و اعتقادی که قرآن کریم نازل شد، کرامت و شخصیت و حقوق زن به طرز خاصی ترجیه و تفسیر می شد، قرآن کریم در مقابله با آن چه که در آن روزگار بودگاهی موضع انکار داشته، سرنگ و اعتقادات آن عصر را تکذیب می کرده وگاهی هم در موضع تأیید و تصحیح آن اعتقادات بوده است، به اقتضای آیات الهی، مفسران قرآن هم همواره از کرامت و شخصیت زن سخن گفته اند و ما این بحث مفسران را در بحثی مستقل ضمن گونه شناسی تفاسیر در مورد هاله زن، تبیین خواهیم کرد، و آن جا خواهیم گفت: که مفسرین تا قرن سیزدهم آیات را به سمت مردسالارانه توجیه و تفسیر می کرده اند، ولی در دو قرن اخیر، تحول و تطوّر چشم گیر، در این عرصه پیدا شده است، به گونه ای که از مهم ترین دل مشغولی ها و دغدغه های متحران دو قرن اخیر در آمده است، و این تحول و دگرگونی را می توان در «نهضت های زنان» از یک سو و در واقع نگرانی برخی از مسلمانان نواندیش، جستجو و ریشه یابی کرد.

از اولین کسانی که در این زمینه اثری مکتوب ارائه کرد قاسم امین بود که البته بخش آیات و تفسیر آیات این کتاب را نیز محمد عبده نگاشته است و یا این که در تدوین اش او را یاری کرده است.^۱

کتاب قاسم امین با عنوان تحریر المرأة انعکاس و اثر عمیقی در اندیشه و افکار مسلمانان آن روز داشت و دانشمندان و عالمان بسیاری در صدد نقد و تأیید او بر آمدند و کتاب های فراوانی نوشتند.

۱- ر.ک: محمد عبده، الاعمال الكاملة، (القاهره، دارالشروق، ۱۴۱۴ ه.ق)، ج ۱، ص ۳۵.

علاوه بر قاسم امین دیگران نیز در این زمینه کتاب نوشتند که در بخش گونه شناسی تفاسیر مربوط به زن به آن میپردازیم.

در این بحث، دغدغه اصلی پژوهش یافتن پاسخ سؤال اصلی تحقیق است و آن عبارت از:

۱- آیا تفاوت هایی که در احکام زن و مرد آمده با کرامت زن منافاتی دارد یا نه؟

البته آن چیزی که ما را بر آن داشت تا به این پژوهش بپردازیم، و در این زمینه تحقیق کنیم، و یا به عبارتی دیگر آن چیزی که در عصر حاضر، طرح «مسأله زن» را حساس تر و پرجاذبه تر ساخته است، برخورد دوگانه نظام سرمایه داری غرب در برابر این پدیده فرهنگی - اجتماعی است.

چرا که غرب از یک طرف، حقوق بشر و حقوق انسان و از آن جمله «حقوق زن» دم می زند و با شعارهایی فریبنده این مسأله را مطرح می کند مثلاً بحث «آزادی زن» و «دفاع از حقوق زن» و در میان ملت های جهان، ادعیه عدالت خواهی و ظلم ستیزی دارد، و از طرف دیگر بیشترین ظلم ها و ستم ها را بر این یکر ضعیف و ناتوان وارد می سازد، با این تناقض و تضاد آشکار، هر محقق و پژوهشگری را بر آن می دارد تا نظر قرآن را با دیدی تحقیقی جویا شود، که با مروری بر قرآن کریم، این حقیقت آشکار می شود که معارف بلند قرآن مجید برتر از هر مکتب دیگر، و برتر از تمام داعیه ها و ستم های بشر مقام و کرامت زن را در جایگاه واقعی خودش قرار داده است، و ما هم کوشیده ایم با فرهنگ قرآن و ادبیات قرآنی جایگاه و کرامت زن را ترسیم و بررسی کنیم.

با توجه به آن چه آمد این پژوهش که عنوان آن «کرامت زن در قرآن» می باشد در پنج فصل می باشد، که فصل اول آن شامل مباحثی همچون طرح تحقیق و مباحث مربوط به آن، و همین طور مباحث مفهوم شناسی کرامت، که معانی مختلف آن در لغت و قرآن و ادعیه و زیارات مورد بررسی قرار گرفته است، در این فصل همچنین به بحث گونه شناسی تفاسیر قرآن در مسأله زن پرداخته ایم. تا اینجا مباحث مربوط به فصل اول پایان می پذیرد و فصل دوم شروع می شود که در این فصل به مبانی کرامت زن در قرآن پرداخته شده، و

همین طور در فصل سوم جلوه های کرامت زن در قرآن ، بعد از آن فصل چهارم شروع می شود که در این فصل ما به ابعاد کرامت زن در قرآن پرداخته ایم، که این ابعاد، حقوق خانواده، حقوق اجتماعی، مشورت و استقلال اقتصادی زنان را شامل می شود. که در این مباحث تکیه بر آیات قرآن بوده است و همگی از منظر قرآنی بحث گردیده است.

بعد از مباحث فوق به مباحث فصل پنجم پرداخته ایم که عمدتاً پاسخ به ایرادات و شبهات است. در این فصل به هشت مورد تفاوت و اختلاف که در قرآن آمده است، و به نوعی به نظر می رسد در قرآن تفاوت هایی بین زن و مرد وجود دارد، که پس از بررسی و دقت، این توهّم برطرف می شود، و بحث با استفاده از کتب تفسیری به جواب این ایرادات پرداخته ایم، به امید آن که این گره مباحث قرآنی در «حوزه زنان» بتواند به سهم خود دیدگاه قرآن کریم را در خصوص کرامت و شخصیت زن روشن سازد.

دکتر سید ابوالفضل موسوی زاده mosaviqom251@gmail.com

عنوان	صفحه
فصل اول	۱
کلیات و مفاهیم	۱
الف) طرح تحقیق	۱
۱- طرح موضوع	۱
۲- دلایل انتخاب موضوع	۱
۳- نقد ادبیات موضوع	۲
۴- سؤال اصلی	۵
۵- سؤال فرعی	۵
۶- مفروضات	۶
۷- فرضیه	۶
۸- روش تحقیق	۶
دو مفهوم شناسی کرامت	۶
ت) گونه شناسی تفاسیر قرآن در مسئله زن	۱۷
فصل دوم	۱۹
مبانی کرامت زن	۱۹
۱- کرامت ذاتی انسان در قرآن	۱۹
الف: «كَرَمْنَا»: ۲۰	
ب: لفظ «وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ» ۲۰	
ت: «وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ» ۲۱	
ث: «وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا» ۲۱	
برتری ملایکه یا انسان؟ ۲۳	
۲- زنده کردن و کشتن یک انسان برابر است با زنده کردن و کشتن همه انسانها! ۲۵	

۲۷	۳- تسخیر همه موجودات جهان برای انسان
۳۰	۴- آفرینش انسان به دست خدا
۳۰	۵- دمیدن روح
۳۱	۶- تعلیم اسماء
۳۲	۷- انسان مسجود فرشتگان
۳۵	۸- انسان امانتدار خداوند
۳۵	منظور از زن امانت چیست؟
۳۷	۹- انسان جانشین خدا بر روی زمین
۴۰	نتیجه:
۴۱	فصل سوم
۴۱	جلوه های کرامت زن در قرآن
۴۱	۱- چگونگی آفرینش زن و مرد
۴۶	۲- آفرینش اصیل زن
۴۷	۳- تساوی زن و مرد در قرآن
۴۸	الف- در عقیده و ایمان
۵۰	ب- در زمینه استعداد و شایستگی
۵۱	ت) در زمینه تصرفات اقتصادی و زمینه ملکیت
۵۱	ث) در عرصه ازدواج
۵۲	ج) در عرصه یادگیری و تعلّم
۵۳	۴- برخورداری زنان از ارزش های مورد قبول قرآن
۵۴	الف) ایمان، عمل صالح
۵۵	ب) مشروعیت جهاد زنان
۵۶	ت) هجرت
۵۷	ث) سبقت در ایمان
۵۹	ج) علم و دانش

۶۰	ح) تقوی
۶۱	فصل چهارم
۶۱	ابعاد کرامت زن
۶۱	یک: حقوق خانوادگی زن:
۶۲	۱- حقوق و تکالیف برابر زن و مرد
۶۴	۲- احترام به والدین
۶۸	۳- مودت و محبت بین زن و شوهر
۷۰	۴- زن و مرد حامل یکدیگرند
۷۵	دو: حقوق اجتماعی زن
۷۵	۱- نقد دیدگاه جاهلی نسبت به جایگاه زن در اجتماع
۷۷	۲- امر به معروف و نهی از منکر
۷۹	۳- کسب و کار اقتصادی
۹۰	۴- مباحله
۹۲	۵- هجرت
۹۴	۶- بیعت
۹۷	۷- مناظره و گفتگوی زنان با پیامبر (ص)
۹۹	۸- چوپانی دختران حضرت شعیب پیغمبر
۱۰۱	۹- حکومت ملکه سبا
۱۰۵	۱۰- مشورت و تعامل زن و مرد:
۱۱۱	سه: استقلال اقتصادی زن در قرآن:
۱۱۳	۱- مهریه یک پشتوانه مالی برای زن
۱۱۶	۲- کسب و کار اقتصادی و مشاغل زن:
۱۱۸	۳- نصیب زنان از ارث
۱۲۱	۴- مالکیت زنان و دختران یتیم
۱۲۳	فصل پنجم

۱۲۳.....	بررسی شبهات.....
۱۲۳.....	۱- خلقت زن از مرد:
۱۳۲.....	۲- قوامیت مردان:
۱۳۵.....	۳- نشو و نماى در حلیه
۱۳۸.....	۴- عظیم بودن مکر زنان.....
۱۴۲.....	۵- حرث بودن زنان.....
۱۴۴.....	۶- گواهی زنان
۱۴۸.....	۷- برتری مردان به عنوان درجه
۱۵۰.....	۸- ازدواج موقت
۱۵۲.....	الف) قرائن مؤید دریه که دلالت بر ازدواج موقت می کند:
۱۵۴.....	ب) ازدواج موقت یک امر اجتماعی:
۱۵۶.....	ت) عدم نسخ ازدواج موقت بعد از پیامبر (ص)
۱۶۰.....	ث) ایرادهای ازدواج موقت
۱۶۲.....	ازدواج موقت و پیشنهاد «راسل»:
۱۶۳.....	نتیجه گیری نهایی:
۱۶۵.....	منابع و مأخذ.....